

nl

Beeld

Badplaatsen

In navolging van de eerste badplaatsen in Engeland verandert eerst Zandvoort en kort daarna ook Domburg 's zomers in een toevluchtsoord voor de *rich and famous*. De lucht, het geneeskrachtige zeewater en de nabijheid van bossen om in te wandelen worden aanbevolen als ultieme gezondheidskuur. Vanaf 1885 bezoekt de eigenzinnige dokter en grondlegger van de fysiotherapie Johann Georg Mezger Domburg. Dit zorgt voor een toestroom van adellijke gasten. Ze laten zich in badkoetsjes de zee inrijden, waarna ze via een trapje het water in stappen.

Eva Besnyö, kunstenaar Anneke van der Feer, strand Westkapelle, Zeeland 1933. © Eva Besnyö/MAI

Eva Besnyö

Kunstenaars

Aangetrokken door het fortuin van de nieuwe gasten vertrekt aan het begin van de 20e eeuw ook een groep kunstenaars voor de zomermaanden naar Zeeland. De eerste is Jan Toorop. Vanaf 1903 komt hij met zijn vrouw Jannie en zijn dochter Charley jaarlijks naar Domburg. Om hem heen verzamelt zich een groep kunstenaars waaronder Piet Mondriaan, Mies Elout-Drabbe, Jacoba van Heemskerck, Ferdinand Hart Nibbrig en Jan Heyse. De kunstenaars van deze Domburgse School hebben elk hun eigen stijl maar vinden allen hun inspiratie in 'het Zeeuwse Licht', het duinlandschap, de bossen en de Zeeuwse bevolking.

Naast Domburg trekken ook Westkapelle en Veere aan het begin van de 20e eeuw veel kunstenaars aan.

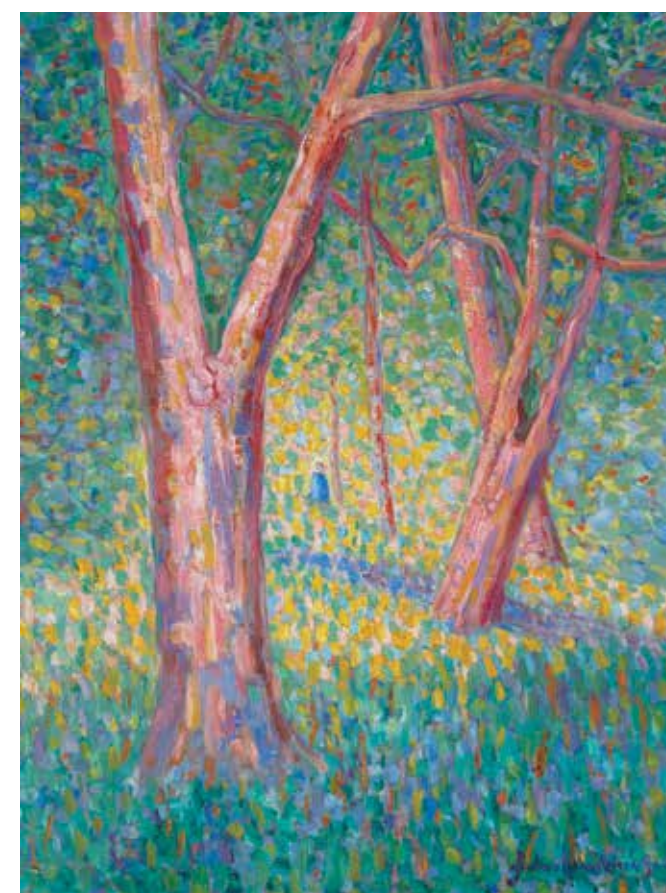
Piet Mondriaan, Blauwe appelboom met golvende lijnen I, ca. 1908 (olieverf op papier). Collectie Zeeuws Museum, aangekocht met steun van Vereniging Rembrandt en Provincie Zeeland. Foto Ivo Wennekes.

Piet Mondriaan

Piet Mondriaan brengt in 1909 de hele zomer in Domburg door. Het is een periode waarin hij zijn manier van werken drastisch wijzigt. Tot 1907 schildert Mondriaan naturalistische landschappen in realistische kleuren. Daarna gaat hij kleuren weergeven zoals hij ze ervaart. De blauwe appelboom is onderdeel van een reeks bomen. Mondriaan behandelt zijn onderwerp hierin voor het eerst als motief; als herhaling van horizontale en verticale lijnen die losstaan van hun omgeving. Net als de reeks vuurtorens van Westkapelle laat de blauwe appelboom Mondriaan's ontwikkeling zien naar een abstracte manier van werken, waar hij later zo bekend mee wordt.

Piet Mondriaan, Vuurtoren Bij Westkapelle, ca. 1910 (olieverf op doek). Collectie Gemeentemuseum Den Haag.

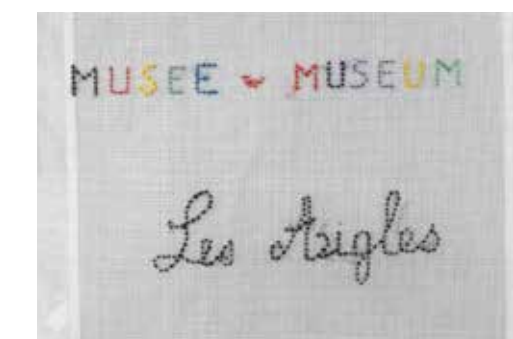
Jacoba van Heemskerck, Bos in de zomer, 1909 (olieverf op doek). Collectie Zeeuws Museum. Foto Ivo Wennekes.

Jacoba van Heemskerck

Jacoba van Heemskerck maakt een vergelijkbare artistieke ontwikkeling door. Ook haar werk wordt steeds abstracter en ze schildert een aantal dezelfde onderwerpen zoals bomen. Beide kunstenaars worden bovendien geïnspireerd door de antroposofie van Rudolf Steiner.

Marcel Broodthaers en Maria Gilissen worden in juli 1970 in het Zeeuws Museum rondgeleid door Piet van Daalen. Foto Maria Gilissen.

Marie-Puck Broodthaers, Musée - Museum Les Aigles, 1970 (borduurse). Collectie Zeeuws Museum. Foto Ivo Wennekes.

Section folklorique / Cabinet de Curiosités

Op 11 juli 1970 worden de Belgische kunstenaar Marcel Broodthaers en zijn vrouw Maria Gilissen in het Zeeuws Museum ontvangen door toenmalig directeur Piet van Daalen. De conceptuele kunstenaar is bijzonder geïnteresseerd in enkele kabinetten van het Zeeuws Genootschap gevuld met naturalia, rariteiten en volkskunst. Hij lijft deze bonte verzameling voorwerpen tijdelijk in als afdeling folklore binnen zijn fictieve museum *Musée d'Art Moderne, Département des Aigles*. Als herinnering schenkt hij Piet van Daalen een tijd later een merklap met de naam *MUSEE MUSEUM Les Aigles*, gemaakt door zijn 7-jarige dochter Marie-Puck.

Massatoerisme

In Vlissingen wordt in 1872 het eerste badpaviljoen gebouwd. Er is een toestroom van mensen via de nieuw aangelegde spoorlijn, maar ook via de stoombootverbinding met Engeland. In het begin loopt het nog niet storm, maar langzaam maar zeker groeit het aantal toeristen.

Vanaf de jaren '60 komt het massatoerisme op. Mensen hebben steeds meer vrije tijd. Door de introductie van de 'reisspaarkas' kunnen Nederlanders sparen voor hun vakantie. Al in de jaren '50 komen er ook veel Duitsers in Zeeland vakantie vieren, hoewel ze zich dan vaak voor Zwitsers uitgeven. De oorlog ligt nog te vers in het geheugen. Toerisme wordt een van de belangrijkste bronnen van inkomsten in Zeeland.

National Geographic

Wilhelm Tobien, Badvrouwen Martina Geldof-Wisse en Cornelia (Kee) Bos met drie badmannen op het strand van Domburg, 1931.

Zomer 1931. Martina Geldof-Wisse en Cornelia (Kee) Bos werken als badvrouw op het strand van Domburg. Ze worden samen met drie badmannen gefotografeerd door een Duitse kunstschilder uit Berlijn, Wilhelm Tobien. Hij publiceert de foto twee jaar later in het National Geographic Magazine. Als een van de eersten maakt Tobien kleurenfoto's voor het Amerikaanse tijdschrift.

Oase

De rust, de duinen, de bossen en de schone stranden trekken al ruim tweehonderd jaar mensen naar Zeeland. Als krimpregio heeft deze echter te maken met een vergrijzende bevolking en afnemende werkgelegenheid. De overheid en het bedrijfsleven proberen daarom het beeld van Zeeland als een oase van rust te promoten. Tegelijkertijd worden in hoog tempo grootschalige recreatieparken gebouwd om de massa's toeristen uit de Randstad en uit Vlaanderen en Duitsland op te vangen.

De badjas van Lien Hoek van Lien Hoek

Stinus Hoek. Op het Vlissingse strand voor een strandhuisje zitten Fenna Hoek-Kluuk en Bep Hoek, zomer 1935. Particuliere collectie.

Vakantiepark 't Zeepe, Burgh

Henk Hilteman, Vakantiebungalows in vakantiepark 't Zeepe', Haamstede, 1971. Nationaal Archief/Collectie Spaarnestad/Henk Hilteman.

Jaap Scheeren, Noordzee residence, 2017. Collectie Zeeuws Museum

Noordzee Residence

Toerisme brengt Zeeland naast economische voorspoed ook steeds meer overlast. Fotograaf Jaap Scheeren gaat op verzoek van het Zeeuws Museum kijken op een van de vele uniforme bungalowparken. Gewapend met stoepkrijt, stickers en andere attributen tovert hij een van de onpersoonlijke vakantiehuizen om tot een uitbundig en feestelijk kraakpand, en verovert zo de openbare ruimte weer terug op de oprukkende 'witte schimmel' die de kustgebieden aantast.

Churchill Hotel

